

Natura 2000-gebied 71 – Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem

Toelichting en legenda

Lees de 'Toelichting en legenda' voor methode van de analyse en uitleg over de verschillende onderdelen. Wanneer u niet beschikt over de 'Toelichting en legenda' kan deze worden gedownload van de LNV-site (<http://www.minlnv.nl/natura2000>) of worden opgevraagd bij Kiwa Water Research (natura2000@kiwa.nl).

Updates

Het is mogelijk dat van deze analyse een recentere, bijgewerkte versie bestaat. Op de LNV-site staan de meest recente versies (<http://www.minlnv.nl/natura2000>).

Commentaar en vragen

Mocht u nog opmerkingen hebben of vragen willen stellen over deze analyse dan kunt u contact opnemen met Camiel Aggenbach, Kiwa Water Research (030-60 69 553) of Mark Jalink, Kiwa Water Research (030-60 69 586); email: natura2000@kiwa.nl

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Rivierengebied
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL3004001
Beschermde natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Domeinen, Duinwaterbedrijf Zuid Holland
Provincie:	Gelderland, Noord-Brabant
Gemeente:	Aalburg, Werkendam, Woudrichem, Zaltbommel
Oppervlakte:	720 ha

Conclusie

Voor behoud van de habitatype H6120 stroomdalgraslanden en uitbreiding en verbetering kwaliteit van H6510A glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) spelen geen grote knelpunten. Met interne beheermaatregelen (kleine inspanning) is de kwaliteit van habitatype H6510A glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) te verbeteren. Via inlaat van oppervlaktewater treedt eutrofiëring op van habitatype H3150 meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Binnendijks kan dit habitatype worden uitgebreid door verbetering van de waterkwaliteit, buitendijks kan het habitatype worden uitgebreid bij het graven van de rivier geïsoleerde wateren in combinatie met rivierverruimende maatregelen bij Loevestein.

Gebiedsbeschrijving

Kornsche Boezem

De Kornsche Boezem is een hoge boezem, waar het overtollige water uit de omliggende polders vroeger werd opgemalen om vervolgens te kunnen worden afgevoerd door vrij verval. De omliggende polders worden gevoed door kwel van basenrijk grondwater uit het regionale grondwatersysteem van Lommel-Neerpelt. Er traden in de Kornsche Boezem vroeger flinke peilfluctuaties en inundaties op. Tegenwoordig heeft het gebied een vrij stabiel oppervlaktewaterpeil. De boezem ligt hoger dan haar omgeving en heeft een hoger peil dat met inlaat van oppervlaktewater in stand wordt gehouden. Daardoor is het oppervlaktewater voedselrijk. De wegzijging naar de omgeving is overigens beperkt door de slechte doorlatendheid van het kleipakket. In een aanzienlijk deel van de Kornsche Boezem is de klei kalkrijk. Neerslagwater verandert terplekke in basenrijk water. Verschillen in standplaatscondities worden vooral bepaald door verschillen in drooglegging en in voedselrijkdom. De voedselrijkdom wordt deels bepaald door de drooglegging (mineralisatie in wat beter ontwaterde bodems) en deels door het strooisel van de aanwezige vegetatie (o.a. populierenbos). Het meest bijzonder is de trilveenachtige vegetatie met o.a. veel Holpijp, Moeraskartelblad, Waterdrieblad, Dotterbloem en lokaal Snavelzegge in het permanent natte deel van een perceel met slappe kalkrijke kleibodem. Op wat drogere plekken gaat deze vegetatie over in typen van wat voedselrijkere standplaatsen, zoals de Ass. van Scherpe zegge (subass. typicum en comaretosum) en Dotterbloemhooilandvegetatie. Het overgrote deel van de Kornsche boezem bestaat uit wilgengrienden, populierenbos, Riet-, Rietgras- en Liesgrasvegetaties. In deze vegetaties komen plaatselijk soorten uit grote zeggenmoeras en dotterbloemhooilanden voor.

Pompeveld

Het Pompeveld is een laaggelegen kleigebied. Doordat in de omliggende polders peilverlagingen zijn doorgevoerd heeft het Pompeveld een hoger peil dan haar omgeving. Daardoor treedt geen kwel naar het gebied meer op en is wegzijging naar de omliggende polders gaan optreden. Om het peil te handhaven wordt water ingelaten uit het omliggende landbouwgebied. In dat landbouwgebied treedt kwel op van basenrijk grondwater uit het regionale grondwatersysteem van Lommel-Neerpelt. Door de bemesting is het water echter sterk geëutrofiëerd. Om dit effect te verminderen is een helofytenfilter aangelegd, maar dit lijkt nog niet optimaal te werken (Verslag Werkatelier Maatregelen KRW-Natura 2000, mei 2007). Er zijn in diverse sloten wel vegetaties met Krabbenscheer aanwezig, maar een groot deel van de sloten is daarvoor te voedselrijk. De vegetatie op de percelen bestaat uit grienden, populierenbossen en graslanden. In het midden van het Pompeveld ligt een eendenkooi.

Boezem van Brakel

De Boezem van Brakel is een binnendijks moerasgebied dat na vergraving gevormd is in een komkleigebied. Door het gebied loopt de Nieuwe dijk, die de grens vormt tussen de Bommelerwaard (oostzijde) en de Buitenpolder het Munnikenland (westzijde). Er zijn enkele wielen aanwezig. In de Boezem van Brakel is kwel mogelijk onder invloed van hogere peilen vanuit de Waal en de Afgedamde Maas. Over grootteorde en verspreiding hiervan waren bij de knelpunten- en kansenanalyse geen gegevens beschikbaar.

Overig

De Benedenwaarden, Bloemplaat en de Waarden bij Loevenstein liggen buitendijks langs de Waal en Afgedamde Maas. Ze zijn deels reliëfrijk met uiterwaardruggen of rivierduintjes en natte laagten. Verder zijn er veel tichelgaten aanwezig. De bodemkaart (Stiboka) geeft het gebied aan als kalkrijke gronden. In dit deel van het gebied komen stroomdalgraslanden voor en glanshaverhooilanden, moerassen en wilgengrienden (De Boo, 2001).

Doelen voor habitattypen

Tabel 1: Tabel met habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Per habitatype worden in de kolommen achtereenvolgens de gebiedsdoelen (opgesplitst naar oppervlakte en kwaliteit), de hydrologische potentie, de huidige en potentiële relatieve bijdrage weergegeven. Alleen zoete tot (zwak) brakke, waterafhankelijke habitattypen zijn voor deze gebiedsanalyse geanalyseerd. Gebiedsdoelen en huidige relatieve bijdrage komen overeen met die in het gebiedendocument (LNV, november 2006).

Code	Habitatnaam	Opper- vlakte	Kwaliteit	Hydro- logische potentie	Huidige relatieve bijdrage	Potentiële relatieve bijdrage
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	↑	↑	●●●	+	+
H3270	Slikkige rivieroeveren	=	=	●●	+	+
H6120	Stroomdalgraslanden	=	=	●●●	+	+
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (glanshaver)	↑	↑	●●●	++	++
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachtouthooibossen)	=	↑	N/B	-	+

Tabel 2: Verklaring van gebruikte tekens in tabel 1

Oppervlakte	
=	Behoud oppervlak
↑	Uitbreiding oppervlak
= (↓)	Behoud, enige afname oppervlak is 'ten gunste van' toegestaan
↑ (↓)	Uitbreiding oppervlak is op bepaalde plaatsen gewenst en afname oppervlak is op bepaalde plekken 'ten gunste van' toegestaan
Kwaliteit	
=	Behoud kwaliteit
↑	Verbetering kwaliteit
Hydrologische potentie	
•	Klein: uitbreiding oppervlak of verbetering kwaliteit is nauwelijks mogelijk
••	Matig: enige uitbreiding oppervlak of zwak herstel kwaliteit is mogelijk
•••	Groot: uitbreiding oppervlak of herstel kwaliteit is goed mogelijk
••••	Zeer groot: sterke uitbreiding oppervlak is goed mogelijk en plaatselijk verbetering kwaliteit goed mogelijk
N/B	Onbekend
Huidige/ Potentiële relatieve bijdrage	
++	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels goede kwaliteit en/of bijzondere kwaliteit en/of geografische ligging in combinatie met goede kwaliteit
+	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels matige kwaliteit of grote oppervlakte (2-15%) of geringe oppervlakte (< 2%) met grotendeels goede kwaliteit
-	Geringe oppervlakte (< 2%) en grotendeels matige kwaliteit
--	Relictpopulaties van soorten van het habitatype nog aanwezig

Huidige kwaliteit

Potentiële kwaliteit en hydrologische herstelpotentie

De potentiële kwaliteit is voor habitattypen geschat op grond van de aanname dat knelpunten die technisch oplosbaar zijn ook daadwerkelijk worden opgelost (ongeacht de financiële en maatschappelijke haalbaarheid). Het betreft hier een schatting van de hydrologische potentie (zie onder). Deze indicatie geeft het maximaal haalbare weer en hoeft niet noodzakelijkerwijs overeen te komen met het doel voor habitattypen. Zo kan bijvoorbeeld een habitatype goed en matig ontwikkeld voorkomen in een gebied en is het instandhoudingsdoel geformuleerd als behoud van oppervlakte en kwaliteit. Tegelijk kan de ecologische potentie als goed zijn ingeschat (het matig ontwikkelde habitatype in de huidige situatie kan dus ontwikkeld worden naar een goede kwaliteit).

Omdat de inschatting van potenties vooral is gebaseerd op de kans en mate waarin de ecologische vereisten van waterafhankelijke habitattypen kan worden hersteld betreft het hydrologische potenties voor herstel. Er is geen rekening gehouden met andere factoren die herstel van habitattypen bepalen (b.v. hervestiging uit zaadbank, verspreiding van soorten).

H3150: Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion of Hydrocharition*

In de Boezem van Brakel komt de Ass. van Groot Blaasjeskruid (2,2 ha) voor. Krabbenscheer komt in grote hoeveelheden voor in een aantal sloten in het centrum van het bestaande reservaat Pompveld, maar ook elders in het gebied komt deze soort wel voor. Ook komen er fonteinkruidsoorten voor. Bij verbetering van de waterkwaliteit zijn er in het Pompveld kansen voor uitbreiding van het habitatype. Ook liggen er kansen in het Andels Broek, nu nog grotendeels landbouwgebied, direct ten westen van het Pompveld. In het buitendijkse deel van Loevestein zijn er mogelijkheden in aanwezige tichelgaten en ander stilstaand open water.

Conclusie: Het type komt op kleine oppervlaktes goed ontwikkeld voor. De potenties voor uitbreiding van het oppervlak en verbetering van de kwaliteit zijn goed.

H3270: Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodion rubri p.p.* en *Bidention p.p.*

Dit habitatype is niet beoordeeld door een inperking van uit te werken habitattypen voor Natura 2000-gebieden in landschapstype Rivierengebied.

H6120: *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

Tot de goed ontwikkelde vegetaties worden gerekend o.a. begroeiingen van de Associatie van Sikkelklaver en Zachte haver (*Medicagini-Avenetum pubescentis* (14Bc2)). Dit is in de Waarden bij Loevestein op circa 4 ha aanwezig op rivierduinen/oeverwallen. Ook verruigde/verarmde vormen van deze gemeenschap zijn aanwezig. In Pompveld en Kornse Boezem is dit type niet te verwachten.

Conclusie: Het type komt over een kleine oppervlakte goed ontwikkeld voor. Daarnaast komen rompgemeenschappen van de gemeenschap voor die potentieel tot goed ontwikkelde vormen zijn te ontwikkelen. De potenties voor behoud oppervlak en kwaliteit zijn groot.

H6510: Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het betreft *subtype A: glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)*. In Loevestein is circa 48 ha goed ontwikkeld aanwezig als Glanshaver-associatie (*Arrhenatheretum elatioris* (16Bb1)) en een deel bestaat uit soortenarme rompgemeenschappen. In Pompveld en Kornse Boezem komt het type niet voor (Verslag Werkatelier Maatregelen KRW-Natura 2000, mei 2007).

Conclusie: Het type is met een grote oppervlakte goed ontwikkeld aanwezig in de waarden bij Loevestein. De potenties voor behoud en uitbreiding van oppervlak en verbetering van kwaliteit zijn groot.

H91E0: Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alnopadion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Het betreft *subtype A: vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)*. Dit habitatype is niet beoordeeld door een inperking van uit te werken habitattypen voor Natura 2000-gebieden in landschapstype Rivierengebied.

Knelpunten

(codes corresponderen met de codering van de knelpunten in tabel 3)

Omgang met knelpunten en maatregelen

De verandering van milieu-omstandigheden kan door één of meerdere knelpunten worden veroorzaakt. Een knelpunt bestaat uit negatieve verandering van een milieuconditie gekoppeld aan een ingreep of oorzaak. Per knelpunt worden één of meerdere maatregelen aangegeven die nodig zijn om het knelpunt op te lossen. Zoveel mogelijk is getracht een heldere, één-op-één relatie weer te geven tussen knelpunt en maatregel. Bij knelpunten met een complexe oorzaak is dat echter niet mogelijk. Een knelpunt is dan aan meerdere maatregelen gekoppeld.

Voor het realiseren van de gebiedsdoelen voor habitattypen is het noodzakelijk om knelpunten op te lossen door uitvoering van de maatregelen. Welke van de geconstateerde knelpunten, de mate waarin de knelpunten worden opgelost en welke maatregelen daarvoor precies worden uitgevoerd zijn aspecten die in de Natura 2000 beheersplannen nader moeten worden uitgewerkt. Verbeterdoelen (verbeteren verspreiding, uitbreiding oppervlakte, verbetering kwaliteit) worden binnen het gebied in omvang, ruimte en tijd nader uitgewerkt. Ook moeten in veel gevallen de dimensies van maatregelen en hun exacte effect op herstel van habitattypen nader worden uitgewerkt. Wanneer meerdere knelpunten spelen en meerdere maatregelen mogelijk zijn voor het oplossen van knelpunten hoeven niet altijd perse alle genoemde maatregelen te worden uitgevoerd voor het realiseren van de habitatdoelen. In die gevallen geeft de analyse een palet van maatregelen waaruit kan worden gekozen. Een belangrijk aspect dat in de beheersplannen ook moet worden uitgewerkt is de volgorde van maatregelen. Bepaalde maatregelen hebben pas zin als andere eerst worden uitgevoerd.

Behoud natuurlijke trofiegraad

- a) **Eutrofiëring door bemesting binnen Natura 2000-gebied.** Diverse delen van het Natura 2000-gebied zijn tot voor kort of nog steeds als bemeste landbouw in gebruik. Het Andelse Broek is nog in bezit van twee veeboeren (Verslag Werkatelier, 2007). Hier is de uitspoeling van mest naar de sloten een knelpunt voor de waterplantenvegetatie. In hoeverre dat ook in andere delen van het gebied speelt is onduidelijk. Aan de noordzijde van de Kornse Boezem zijn recent gronden verworven, maar is nog een kleine oppervlakte in particulier bezit (Verslag Werkatelier, 2007). In de waarden bij Loevestein is de hoge voedselrijkdom waarschijnlijk een knelpunt voor het uitbreiden van het oppervlak en het verbeteren van de kwaliteit van Glanshaverhooilanden.
- b) **Externe en interne eutrofiëring door inlaat van nutriëntenrijk oppervlaktewater uit polder.** Dit knelpunt speelt in ieder geval in het Pompveld. Hier wordt oppervlaktewater uit het omliggende landbouwgebied opgemalen om een voldoende hoog peil te handhaven. Er is wel een helofytenfilter aangelegd, maar dit werkt nog niet goed (Verslag Werkatelier, 2007). Inlaat is nodig vanwege de wegzijging naar omliggende gebieden die een veel lager polderpeil hebben. Mogelijk speelt het knelpunt ook in de Boezem van Brakel. De ernst van het knelpunt (klein of groot) kan bij gebrek aan gegevens nog niet worden aangegeven.

Goed beheer

- c) **Verlanding door successie.** In het Pompveld treedt verlanding van sloten met Krabbenscheer op, waarbij het type wordt vervangen door andere vegetatie (Verslag Werkatelier, 2007)
- d) **Verruiging door te extensieve begrazing.** Mogelijk is dit een oorzaak van verruiging in graslanden. Dit dient nader onderzocht te worden.

Maatregelen

(nummers corresponderen met de nummering van de maatregelen in tabel 4 - bijlage)

- 1) **Stoppen bemesting binnen Natura 2000-gebied.** Waar van toepassing verwerving en verschraling van gronden.
- 2) **Verminderen wegzijging door peilverhogingen of hoogwaterzones rond Pompveld.** De inlaat naar het Pompveld is nodig vanwege de wegzijging. Peilverhogingen in omliggende polders of hoogwaterzones kunnen de behoefte aan inlaatwater verminderen (zie Verslag Werkatelier, mei 2007)
- 3) **Hooilandbeheer en seizoensbeweidning.** Indien nodig optimaliseren van het beheer.
- 4) **Stoppen inlaat vervuild polderwater door voor inlaat andere bron te benutten.** Mogelijk kan in de toekomst water vanuit Andels Broek (na verwerving) worden ingezet. Mogelijk is de werking van het helofytenfilter te verbeteren. Een mogelijke andere bron is kwelwater uit polder Den Duyl. Dit vergt aanleg van een aanvoersloot waarbij voorkomen moet worden dat eutrofiëring vanuit landbouwgronden optreedt (zie Verslag Werkatelier, mei 2007)
- 5) **Periodiek schonen sloten om verlanding terug te zetten.** Dit betreft sloten in het Pompveld ten behoeve van behoud van daar voorkomende Krabbenscheervegetaties.

Dekking van maatregelen

Bij elke maatregel wordt aangegeven in hoeverre deze gedekt wordt met een plan of project waarover betrokken partijen overeenstemming hebben bereikt (bij maatregelen in natuureservaat door beheerder, bij maatregel buiten natuureservaat bestuurlijk akkoord van meerdere partijen). Ideeën en plannen zonder zo'n accordering gelden niet als dekking voor een maatregel. In sommige gevallen zijn er wel plannen of maatregelen uitgevoerd maar lossen die een knelpunt niet of slechts gedeeltelijk op. Bij de toekenning van de mate van dekking is daarom een inschatting gemaakt in hoeverre een plan een knelpunt oplost. Vanwege de korte looptijd van de kansen- en knelpuntenanalyse was het niet mogelijk om alle relevante informatie over plannen en beheermaatregelen te achterhalen. Over de dekking van maatregelen is daardoor op dit moment nog veel onbekend. Verder geldt dat in de loop der tijd de dekking van maatregelen snel kan veranderen. De huidige voorkanten geven wat betreft dekking een overzicht op basis van geactualiseerde informatie uit de inspraakronde van begin 2006 aangevuld met informatie die naderhand nog is opgevangen.

Kennislacunes

Door tijdgebrek kon dit niet worden uitgewerkt. Een eerste aanzet (voor Pompveld en Kornse Boezem) is opgenomen in het verslag van het Werkatelier Maatregelen KRW-Natura 2000.

Geraadpleegde bronnen

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in 2005 en is bijgewerkt in 2006 en 2007. De analyse is gebaseerd op informatie uit makkelijk toegankelijke bronnen en aangevuld met informatie van beheerders.

- De Boo, 2001. Bomen, beesten en buitens. Staatsbosbeheer in Gelderland. Uitgave Staatsbosbeheer.
- Hartog, P.S. (1993). Beheersplan Boezem van Brakel 1993. Rapportnummer EV 93/6. SBB regio Rivierenland en Everts & De Vries, Groningen.
- Pranger, D.P en M.E. Tolman (2002). Vegetatiekartering Loevestein en Waarden bij Nieuweschans in 2002. Rapportnummer 431 EGG-pt. SBB regio Gelderland en EGG consult P&T ecologen, Groningen.
- Schrama, E.J., M.H. Jalink & A.F.M. Meuleman (1995). Verdrogingsbestrijding en natuurherstel in de Kornse Boezem. Rapportnr. KOA 95.086. KIWA, Nieuwegein.
- Tolman, M.E., F.H. Everts en N.P.J. de Vries (1993). Vegetatiekartering van Dorst, Kornse boezem en zes andere beheersobjecten in Brabant-west. Rapportnummer EV 93/2. SBB regio Brabant-West en Everts & De Vries e.a. , Groningen.
- Vries, N.P.J. de en D.P. Pranger (1995). Regionaal Beheersschema regio Rivierenland. Basisdocument vegetatie, potentie-analyse op landschaps- en objectniveau. District 1. Betuwe. Rapportnummer EV 95/5a. SBB regio Rivierenland en Everts & de Vries, Groningen.

Nagekomen informatie:

Werkatelier "Maatregelen KRW-Natura 2000" Gebied Pompveld en Kornse Boezem (mei 2007). Verslag. Provincie Noord-Brabant en DLG-zuid, Den Bosch, 2007

Bijlagen

Tabel 3: Knelpunten in relatie tot habitattypen. Betekenis van de kleuren en symbolen staat in tabel 5 en wordt in de 'Toelichting en legenda' nader toegelicht. De nummers in de kolom 'Maatregelen om knelpunt op te lossen' verwijzen naar maatregelen in tabel 4.

Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem (71)	Habitattypen								
	3150	3270	6120	6510A	91E0A				
Kwaliteit actueel									
Kwaliteit ecologische potentie									
Sense of urgency (landelijke kernopgave)									
Knelpunt	Ernst knelpunt					Prioriteit	Inspanning	Maatregel	Dekking
<i>Behoud natuurlijke trofiegraad</i>									
a) Eutrofiëring door bemesting binnen Natura 2000-gebied	?		?					1,3	?
b) Externe en interne eutrofiëring door inlaat van nutriëntenrijk oppervlaktewater uit polder	?					?	/	2,4	?
<i>Goed beheer</i>									
c) Verlanding door successie						?		5	?
d) Verruiging door te extensieve begrazing			?	?		?		3	?

Tabel 4: *Overzicht van maatregelen voor het oplossen van knelpunten.*

Maatregel om knelpunt op te lossen	Dekking maatregel door bestaande plannen	
1) Stoppen bemesting binnen Natura 2000-gebied	?	
2) Verminderen wegzijging door peilverhogingen of hoogwaterzone's rond Pompveld	?	Zie verslag Werkatelier Maatregelen KRW-Natura 2000
3) Hooilandbeheer en seizoensbeweiding	?	
4) Stoppen inlaat vervuild polderwater door voor inlaat andere bron te benutten	?	Zie verslag Werkatelier Maatregelen KRW-Natura 2000
5) Periodiek schonen sloten om verlanding terug te zetten	?	

Tabel 5: Legenda bij tabel 3 en 4.

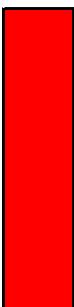
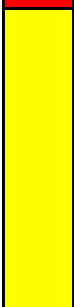
Kwaliteit van habitatype

	Habitatype goed ontwikkeld aanwezig
	Habitatype matig ontwikkeld aanwezig
	Habitatype afwezig en potenties voor ontwikkeling
	Habitatype afwezig en geen potenties voor ontwikkeling
	Habitatype deels goed en deels matig ontwikkeld aanwezig
	Habitatype goed ontwikkeld aanwezig; tevens potenties voor uitbreiding
	Habitatype matig ontwikkeld aanwezig; tevens potenties voor uitbreiding
	Kwaliteit onzeker of onbekend

Sense of urgency (vanuit kernopgave Natura 2000)

	Beheeropgave: op korte termijn is een beheeropgave benodigd ten aanzien van de kernopgave waarvan het habitatype onderdeel is, anders verandert de situatie tussen nu en 10 jaar onherstelbaar
	Wateropgave: op korte termijn is een wateropgave benodigd ten aanzien van de kernopgave waarvan het habitatype onderdeel is, anders verandert de situatie tussen nu en 10 jaar onherstelbaar

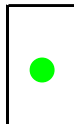
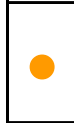
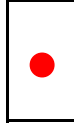
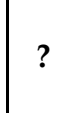
Ernst knelpunt

	Groot: <ul style="list-style-type: none"> • habitatype is afwezig, of • verdwijnt/ zal verdwijnen, of • oppervlakte/ kwaliteit neemt sterk af/ zal sterk afnemen, of • mogelijkheden voor uitbreiding sterk beperkt, of • mogelijkheden voor verbetering kwaliteit sterk beperkt
	Klein: <ul style="list-style-type: none"> • goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of • beperkt voorkomen habitattypen of kwaliteit in klein deel van Natura 2000-gebied, of • oppervlakte/ kwaliteit neemt weinig af, of • mogelijkheden voor uitbreiding weinig beperkt, of • mogelijkheden voor verbetering kwaliteit weinig beperkt

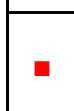
Zekerheid inschatting knelpunt

	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige gegevens duiden op hetzelfde knelpunt
	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische of vegetatiekundige gegevens duiden op het knelpunt
	Onduidelijk of knelpunt optreedt of hoe groot het is

Prioriteit oplossen knelpunt

	Laag: zonder oplossing kleine afwijking van instandhoudingsdoel of weinig vermindering van herstellpotentie
	Matig: zonder oplossing enig verlies van typische plantensoorten van instandhoudingsdoel of matig verlies van herstellpotentie
	Groot: zonder oplossing onherroepelijk verlies van typische plantensoorten van instandhoudingsdoel of sterke vermindering van herstellpotentie
	Onbekend: als de zekerheid van een knelpunt is geclassificeerd als 'onduidelijk of knelpunt optreedt of hoe groot het is'

Benodigde inspanning om knelpunt op te lossen

	Klein: vergt binnen Natura 2000-gebied aanpassingen van inrichting of beheer
	Groot: vergt buiten Natura 2000-gebied functieverandering of -beperking op lokale schaal
	Zeer groot: vergt wijziging dure infrastructuur of buiten Natura 2000-gebied inspanning op landschapsschaal

Dekking maatregel door bestaande plannen

	Volledig gedekt
	Gedeeltelijk gedekt
	Niet of nauwelijks gedekt
	Niet gedekt en noodzaak moet onderzocht worden
	Dekking onduidelijk
	Maatregel uitgevoerd
	Maatregel in uitvoering
	Maatregel bestuurlijk akkoord en uitvoering gepland
	Maatregel bestuurlijk akkoord/uitvoering <i>niet</i> gepland

Overig

	Niet uitgewerkt
---	-----------------

Colofon**Project**

Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000-gebieden

Opdrachtgever

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Directie Natuur

Redactie en uitgave

Kiwa Water Research, Nieuwegein

Uitvoering onderzoek

Kiwa Water Research & EGG-consult

Projectnummer Kiwa Water Research

30.7047.050

Bronvermelding

Kiwa Water Research & EGG (2007). Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000-gebieden. Kiwa Water Research, Nieuwegein/ EGG, Groningen.

Informatie en vragen

Camiel Aggenbach, Kiwa Water Research (030-60 69 553)
Mark Jalink, Kiwa Water Research (030-60 69 586)
Email: Natura2000@kiwa.nl